

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike. — Inserati do 30 petih dnevnih vrat Din 2.— do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst à Din 3.— večji inserati petih vrst Din 4.— Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.— za inozemstvo Din 25.— Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNISTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODROUZNICE:
MARIBOR, Grajski trg št. 8. — CELJE, Kocenova ulica 2. — Tel. 190.
NOVO MESTO, Ljubljanska c. tel. št. 26. — JESENICE, Ob kolodvoru 101. —
Racun pri poštnem Cekovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

PRED NOVO DIKTATURO V ŠPANIJI?

Skrajna napetost političnega položaja v Španiji — Ponesrečeni poizkusi za sestavo koncentracijske vlade — Imenovana bo bržkone vlada iz vrst konzervativnih monarhistov

Madrid, 18. februarja. Sanchez Guerra se ni posrečila sestava koncentracijske ali vsaj močne koalične vlade, v kateri bi bili zastopani tudi socialisti in republikanci, zaradi česar je vrnil včeraj kralju svoj mandat. Tudi Melquades Alvarez, ki mu je kralj na njegov nasvet poveril mandat za sestavo vlade, ni uspel v posvetovanjih z vodilnimi politiki ter je vrnil mandat. Položaj je sedaj popolnoma nejasen. Socialisti in republikanci odločno odklanjajo sodelovanje v vladi, ne da bi imeli zadostnih jamstev, da bi se kralj ne vmešaval v vladne posle in v volitve za konstituant. Pričakuje se proglasitev nove diktature, ki pa more izvzeti, kakor kažejo vsa znamenja, nov revolucionski pokret.

Madrid, 18. februarja. Melquades Alvarez je včeraj ob 16.55 zapustil kraljevo palačo, ne da bi mu bila poverjena sestava nove vlade. Nova vlada, ki jo bo imenoval kralj, bo bržkone slišni bivši vladi generala Berenguera. Opiral se bo na skrajno desnicu. Za noco so napovedane izredne odredbe, ker se pričakuje izbruh splošne stavke. Razen tega se pričakuje proglašitev obrednega stanja.

Madrid, 18. februarja. AA. Kakor poročajo, je bila pretekelo noč mobilizirana v vseh španskih mestih policija. Cenzura je zopet obnovljena. Ko je Sanchez Guerra vprašal včeraj zjutraj kralja, ali je pripravljen za čas volitev v ustavodajno skupščino odpovedati se vladarskim pravicam, je kralj odgovoril, da storiti le v primeru, če bo v tem času zajamčen v vsej Španiji mir in red.

»Ako mi tega ne morete zajamčiti,« je nadaljeval kralj, »tedaj moram sam kot varuh španskega naroda skrbeti za to, da

ne pride do državljanske vojne. Gotov sem, da bodo prihodnje volitve izpadle za monarhijo ugodno.

Ker Sanchez Guerra ni mogel dati začršnega jamstva, ga je kralj ujedno naprošil, naj vrne mandat za sestavo nove vlade in zapusti palačo.

Madrid, 18. februarja. AA. »Reuters« poroča, da se obnova vojaške diktature ni posrečila. General Saro je odklonil mesto diktatorja, ker je bil mnenja, da diktatura ne bi uspela.

Medtem so bile ponovno ukinjene vse ustavne garancije. Po zadnjih vstehih bo admiral Aznar najbrž sestavil čisto monarhistično vlado, ki pa ne bo sklicala ustavodajne skupščine za revizijo vladarskih pravic. Aznar si bo zbral za sotrudnike pet španskih politikov, ki so udani monarhisti ter bo sestavil vlado monarhistične unije.

Madrid, 18. februarja. Snoči je priredil ogromna množica republikancev velike demonstracije proti monarhiji, v kateri so zlasti sodelovali dijaki madridskih visokih šol. Demonstranti so vzklikali: »Dol z monarhijo, živila republik!« Prišlo je do spopada s policijo, ki je nastopila proti demonstrantom z golim orožjem. Pri tem je bilo več oseb ranjenih, mnogo demonstrantov pa je policija aretirala.

Pariz, 18. februarja. »Petit Journal« poroča, da je bila španska kraljica pri svojem povratak iz Londona v Madrid sprejeta na kolodvoru od velike množice z burnimi ovacijami. Množica je vzklikala. Naj živi kralj, naj živi kraljica!

Pariz, 19. februarja. Vodja španskih socialistov Indalecio Prieto, ki bi imel v začasnem decembrovem vladi prevzeti finančni

resor, je izjavil o položaju v Španiji na slednjem:

Notranja politična kriza v Španiji je prišla v odločilni stadij. Velika večina vodilnih politikov zahteva sklicanje ustavotvorne narodne skupščine, ki naj bi popolnoma svobodno odločala v bodoči državnih oblikih Španije. Ako se volitve izvedejo svobodno in brez pritiska, ni nobenega dvoma, da se bo velika večina konstituante izrekla za republikansko državno obliko.

Najboljše bi bilo, če bi se kralj odrekel prestola. Enostavna obnova ustavnih razmer, kakor jo je poizkušala Berenguerovala, ni mogoča. O tem so si edine vse stranke, razen ekstremnih konzervativcev.

Na vprašanje, ali smatra novo diktaturo za mogočo, je izjavil:

Mogoče je, da bodo pozkušali z novo diktaturo. To bi pa imelo za posledico takošen izbruh revolucije, kar je znano tudi ekstremnim konzervativnim krogom, zaradi česar je ta možnost malo verjetna. Vsekakor bi se mogla nova diktatura obdržati le kratek čas. Španska socialistična stranka zahteva kakor ostale republikanske frakcije konstituante, ki bi se moralna izvoliti povsem svobodno. Do njenega sestanka naj bi vodila tekoče postopek vlade, sestavljenje iz zastopnikov vseh strank. Svobodne volitve pa se morejo samo tedaj izvršiti, ako odide kralj in inozemstvo ali ne obljubi, da se ne vmešaval v volitve. Tudi o tem obstaja med španskimi republikanci enotno naziranje. Španski socialisti so kakor večina francoskih socialistov načelno proti udeležbi svoje stranke v koalični vladi z ostalimi levicarskimi strankami. Sprito kraljeve položaja pa bi bili socialisti pravljeni vstopiti v začasno vlado v času zbiranja konstituante.

Odkritja o umoru Tonija Schlegla

Dunajski »Der Abend« priznava, da vodijo propagando proti Jugosloviji hrvatski emigranti z Dunaja

Beograd, 18. februarja. Dunajski »Der Abend« poroča povodom pisanja zagrebških »Novosti« o odkritju morilca Tonija Schlegla med drugim nastopno:

Ime dr. Perčeca je bilo že večkrat omenjeno v zvezi s sličnimi žalostnimi dogodki. Tako Perčec kakor bivši oficer Pirčević, ki stanuje na Dunaju, sta vodji propagande, ki se vodi z Dunaja proti Jugoslaviji. Vsa akcija gre za tem, da se pripravi povratak Habsburžanov. Perčec in Pirčević in z njimi

»Der Abend« opozarja tudi na stike generala Sarkotića z Mussolinijem in avstrijskim Heimwehrom ter podpira tudi zveze z dunajsko »Reichspost«, glasilom črnorume reakcije.

Posredovanje Ljapčeve med makedonstvu-

juščimi

Klub posredovanju predsednika bolgarske vlade se borba med sprtimi makedonstvujuščimi nadaljuje

Sofija, 18. februarja. Po umoru Jordana Gurkova so začeli makedonstvujušči iz vrt Vanče Mihajlova odločno boriti proti protogerovcem. Snoči se je naglo razširila vest, da je s posredovanjem samega predsednika vlade Ljapčeve prišlo do pomirjenja obetih sprtih frakcij. Klub temu se zdi, da do sporazuma vseeno ni prišlo Mihajlovi so namreč hoteli odpeljati Ivana Vrljeva,

Posledice novozelandskega potresa

Wellington, 18. februarja. AA. Včeraj so opazili, da se je morska obal v bližini Gisborna po zadnjem potresu popolnoma izpremenila. Na daljavi dveh milij se je ponokod dvingnila za 8 do 10 čevljev. Na nekaterih krajih so nastali vrelci in številne razpolnine, iz katerih ubahajo gorljive plini. Med oseko se vidijo ostanki pogrenjenega gozda.

Preiskava Vatikana o motenju papeškega govora

Rim, 18. februarja. AA. Poročajo, da je Vatikan pozval svojega nuncija v Pariz, naj dožene resnice o trditvi, da so baje ruske postaje menomoto motile papežev govor, ki ga je imel ob otvoritvi vatikanske postaje. Če bi ta vest odgovarjala resnici, tem bo Vatikan odločno protestiral proti takim kršitvam mednarodnega prava.

Nj. Vel. kralj na zabavi Kola srbskih sester

Beograd, 18. februarja. Snoči se je vršil v Beogradu ples Kola srbskih sester, ki je bil ena najlepših predpustnih zabav. Na plesu je bilo okoli 300 narodnih noš iz vseh krajev države. Ob 10. je prispeval na prireditev Nj. Vel. kralj Aleksander v spremlju armijskega generala Stojanovića. Ob njegovem prihodu je godba zaigrala državno himno, občinstvo pa mu je priselo burne ovacije. Prireditev so posetili tudi ministri Hadžić, Kumanudi, Maksimović, Sverljuga, Drinčović, Preka, Ljotić in več diplomatski zbor.

Razdelitev kraljeve podpore

Zagreb, 18. februarja. Na mestnem magistratu so včeraj sklenili, da bodo razdelili podporo ki sta jo poklonila Nj. Vel. kralj in kraljica v znesku 50.000 Din zaračunskim sestrinjakom. Podpore bodo razdelili po 100, 150 in 200 Din.

Beografska razstava moderne arhitekture

Beograd, 18. februarja. Drevi ob pol 7 bo pod pokroviteljstvom ministra prosvete univ. prof. Branko Popović otvoril prvi salon sodobne jugoslovenske arhitekture, na kateri so razstavljena najboljša dela beografskih, zagrebskih in ljubljanskih arhitektov. Beografski listi obsirno poročajo o razstavi in povdajajo, da bodo Beografcani lahko sedaj videli dela ljubljanskih in zaorebskih arhitektov in sposnali, kaj Beograd še potrebuje. Razstavljeni so izključno dela arhitektov moderne smeri. Listi povdajajo, da bo razstava popolnoma uspela.

Smrt odličnega narodnega delavca

Beograd, 18. februarja. Danes ponoči je umrl v Beogradu dr. Josip Ljubić, odvetnik iz Knina, znani nacionalni delavec. Dr. Josip Ljubić se je naselil pred letom v Beograd, kjer je bil šef simbolistične šole.

Z bombo na županskega tekmeца

Kragujevac, 18. februarja. Preteklo noč je bil izvršen atentat na hišo Ljubomira Lukića, bivšega župana mesteca Pajazitovo. Bomba je imela nenavadne učinek in je porušila vso hišo. Lukić je bil trikrat ranjen in so težko ranjenega prepečljali v bolniču. Njegova žena je bila lažje poškodovana. Oblasti so uvedle preiskavo in so osumili atentata Milorada Čilića sedanje župana, pri katerem so dan prej videle bombo.

Agrarna konferenca v Bukarešti

Komunike o sklepih zastopnikov srednjih in vzhodnih evropskih agrarnih držav

Beograd, 18. februar. Iz Bukarešte poročajo, da je konferenca agrarnih strokovnjakov, ki se je za našo državo udeležuje direktor Zavoda za pospeševanje izvoza dr. Juraj Tomičić, nadaljevala svoje delo. Konferenca je izdala nastopni komunike: Komite je na svoji plenarni seji osvojil referat, ki ga je podal državni podstatnik Ljubo Zano o agrarnih kreditih. Ob tej priliki je bilo ugotovljeno skupno stališče, ki ga zavzemajo agrarne države v včinki agrarnih vprašanj, ki se predložijo mednarodni konferenci na proučevanje. Izdana sta bila tudi dva pravilnika, od katerih prvi regulira delo stalnega odbora, drugi pa tiče dela konferenca agrarnih držav, ki se bodo redno vsako leto vrstile. Pododbor, ki se bavi z veterinarskimi vprašanjami, je izdal veterinarsko konvencijo za tranzit. Odbor je danes popolnoma zaključil delo in so reševalne predložile vsem državam, zato pa nimajo na konferenci.

Politični položaj v Rumuniji

Priprave za preosnovno vlade — Delo za gospodarsko obnovo Rumunije

Bukarešta, 18. februarja. Splošni politični položaj v Rumuniji je odvisen od izida pogajanj za zaključitev mednarodne posojila, ki bi ojačala sedajo vlado, katere neuspeh pa bi še ne pomenil njenje krize, kakor tudi od gospodarskega programa, ki ga izdeluje vlada in ki bo v najkrajšem času izdelan in predložen kralju v obdobju.

Kralj namerava nato konferirati z vsemi strankami, da bi zagotovil njihovo sodelovanje pri izvedbi tega programa. Glede na preosnovno vlade, o kateri se mnogo govori, še ni znano, ali bo prišlo do koncentracije strank ali pa do koncentracije takozvanih »močnih osebnosti«. Govor

ri se tudi o drugih možnostih, tako n. pr. o nadaljnem obstoju sedanja vlade, o povratku Manua itd. To so seveda samo kombinacije brez realne podlage, ker se za enkrat še ne ve, kako bodo izpadla pogajanja o najetju inozemskega posojila in kakšen gospodarski program bo vlada izdelala. Zato obstaja gotova negotovost, ki daje povoda za razne novinarske kombinacije. Do razjasnjenja položaja bo šele prišlo, ko bo objavljen gospodarski program vlade in ko bodo končana pogajanja s posameznimi strankami. Za sedaj obstaja mnenje, da v bližnji bodočnosti ni pričakovati izprememb.

Sklicanje prometne konference v Ženevi

Enotna ureditev predpisov za promet na cestah v Evropi

Ženeva, 18. februar. Za 16. marca je sklicana v Ženevi mednarodna konferenca za posredovanje prometnih predpisov na evropskih cestah. Na dnevnem redu konference bo zaključitev štirih mednarodnih dogovorov, izmed katerih se prvi tiče oljšanja avtomobilskoga prometa med posameznimi državami, tako da bi lahko avtomobili vozili brez posebnih potnih listov v inozemstvo pod pogojem, da se v določni državi ne izpremeni niti tovor niti pos d'aka določenega vozila Temu dogovoru pripisuje velik pomen za povzdigno tujškega prometa.

Po drugem dogovoru naj bi se uvelodili novi znaki za cestni promet. Gre pred vsem za uvedbo vrnostnih znakov, posebnih znakov, ki naj bi kazali, kdo ima v pravu na cestni promet. Gre pred vsem za uvedbo vrnostnih znakov, posebnih znakov, ki naj bi kazali, kdo ima v pravu na cestni promet.

Nevaren razbojni prijet

Beograd, 18. februarja. Iz Subotice poročajo, da se je tamošnji policiji posredilo izloglasenje razbojnega razbojnega 22 letnega Solosića, po poklicu zadržarja, ki je izvršil v Subotici in v okolici celo vrsto razbojstev. Z njim vred sta bili aretirani tudi dve njegovi ljubci in sicer Nanić Antunović ter Tereza Kopunović. Aretirali so ga v stanovanju Antunovićeve. Ropar je obe svoj ljubci vzdrževal. Vse tri so izročili sodišču.

Zarote proti turški vladi

Beograd, 18. februar. Iz Carigrada poročajo, da je policija odkrila dve novi zaroti proti režimu v Brusi in Cankalu. Obe tajni sekti sta bili od režima prepovedani. Odprtje obetih zarot je v političnih krogih kritizirano. Zarote so zaravnate v občinstvo, ki je včeraj vodilno v državi. Vse tri so zaravnate v občinstvo.

Poroka bolgarskega letalca v zraku

Beograd, 18. februarja. Iz Sofije poročajo, da je zanimaliv v zraku. Poročnik je dvignil z velikim potniškim letalom ob 3. popoldne v zrak, v letalu so bile tudi priče ter svečenik, ki ju je

Veliko zanimanje za smuške tekme v Bohinju

Iz programa velike zimskosportne prireditve — Češki smučarji so že v Bohinju

Ljubljana, 18. februarja.

Danes je izšel program za prve mednarodne zimsko-sportne tekme v Bohinju, ki ga je izdal JZSS. Tekme bodo od 20. do 24. februarja. Iz programa poenemamo:

Pokroviteljstvo je preuzev Nj. Vel. kralj Aleksander I., v častnem predsedstvu so pa ministrski predsednik general Peter Živković, minister vojske in mornarice armijski general Stevan Hadžić, dr. Kosta Kumanudi, minister javnih del Božidar Mašković, minister prosvete, inž. Dušan Sernec, minister za šume in rude, Lazar Radivojević, minister za promet, Juraj Demetrović, minister trgovine in industrije, Nikola Preka, minister socialne politike in narodnega zdravja, bivši minister dr. Ivan Švegel, dr. Drago Marušič, bivši dravski bavovine, Bogoliub Ilič, komandanat dravskih divizij in dr. Anton Korošec, minister na.

TEKMOVALNI POGOJI IN DARILA

Tekmuje se po pravilniku JZSS, odnosno mednarodne smuške federacije. Zaključek prijav za vse tekme je 20. t. m. Za tekmovalce so določene krasne nagrade oziroma darila. Tako prejme zmagovalec kombinirane smuške tekme častno darilo ministarskega teka na 18 km prejme častno darilo in tretji častna darila. Zmagovalec smuške tekme na 18 km prejme častno darilo ministra dr. Koste Kumanudija, zmagovalec mednarodne tekme v smuških skokih častno darilo ministra vojske generala Stevana Hadžića, zmagovalec vztrajnostne tekme na 30 km častno darilo ministra Demetrovića. Poleg tega prejme najbolj plasirani član JZSS v kombinirani smuški tekmi posebno nagrado za svoj klub — predhodni pokal, darilo ministrskega predsednika Pere Živkovića. V vztrajnostni tekmi prejme najbolj plasirani član JZSS posebno nagrado dnevnika »Slovenec«. V smuškem teknu na 18 km prejme najbolj plasirani član JZSS posebno nagrado, dar direkcije »Jutra«. V skokih prejme najbolj.

šč plasirani član JZSS posebno nagrado, dan dnevnika »Pravde« iz Beograda. V celotnih oceni prejme najbolj plasirani član JZSS posebno predhodno darilo beograjskega dnevnika »Politike«.

Tekmovalci, ki si pribori najboljje mestno v vseh štirih tekmacih (uspeh se oceni v vsakih teh tekem po mednarodnih tabelah za kombinirano tekmovanje) prejme častno darilo Nj. Vel. kralja Aleksandra I., in si tudi pribori naslov prvaka Jugoslavije v smučanju za leto 1931.

PRIHOD ČEHOV IN POVRATEK NAŠIH TEKMOVALCEV

Davi ob 9. so se vrnili naši tekmovalci iz Oberhofa. Na ljubljanskem kolodvoru sta izstopili savezni delegati dr. Janko Berček in skakač Šramel, dočim je Godec s češko tekmovalno vrsto izstopil že na Jesenicah. Na Jesenicah je goste pozdravil v imenu JZSS dr. Stanko Kinet in jih spremljal v Bohinj. Češki tekmovalci so si čez dan ogledali lepote naše Gorenjske.

SPLOŠNO ZANIMANJE ZA MEDNARODNE TEKME

Za mednarodne smuške tekme v Bohinju vlada po vsej državi, pa tudi v inozemstvu splošno zanimanje. Iz raznih krajev države bodo vozili udeležence prireditve posebni vlaki. Tako iz Ljubljane in Maribora, pa tudi iz Zagreba odide že v soboto posebni vlak, s katerim se pripelje v Bohinj 800 gostov. Tudi na Sušaku organizirajo poseben vlak. Vse kaže, da se bo v Bohinju zbrajo več tisoč gostov.

CASTNI VEČER DR. ŽIŽKU

JZSS priredi ministerijalnemu svetniku in šefu odseka za tiski promet g. Cirilu Žižku častni večer jutri na 20. v belli dvoranski hotelu »Uniona« in ne v soboto, kakor je bil včeraj pomotoma poročeno. JZSS vabi vse smučarje in sportnike, da se teče večerja in s tem manifestirajo svoje priznanje odlčnemu sportnemu organizatorju. Vstop je prost.

Na moje vprašanja, zakaj nimata svoje matere zgoraj, je Bitanc odgovoril, da mati zanj tudi ni skrbela in si je sam moral vse trdo prislužiti, sicer je pa mati tudi dolgodobovalna. Ta starša napravi na žloveka vtiš, da mora biti strahovana in živilska vladana od svojega sina in sinove, ter se ne upa polotoži gorja. Znano mi je, da se je bitanc že pred dnevema letoma branil svoje matere na grdu način na občinski seji, ko je bil o tem govoril in je hotel mater dati občini v breme.

Poglej na to ubogo, staro ženico je pretrstljiv in vnebovijoči greh, da bi se človek razjokal nad tako ostudenim ravnanjem. Bitanc je stara 80 let, majhne postave, skrajno mršava in izstradana, sama kost in koža. Koža je temno rjava (kakor bi bilo viselo 14 dni v dimu), luskine umazanosti in nesnaga, na koži ubodljivi od golazni v milijonih; koža visi od okostja v velikih gubah. Telo pokrito

Nečloveško ravnanje sina z 80letno materjo

Kovač in posestnik Bitanc ima svojo 80letno mater zaprt v strašnem brlogu — Zdravniško poročilo pravi, da jo namenoma muči, da bi čim prej umrla

Senovo pri Rajhenburgu, 16. februar.

Na prijavo nekaterih domačinov je tu kajanje orovniščno takoj uvedlo strogo preiskavo proti posestniku in kovaču Leopoldu Bitancu — Bitanc je moral vzeći v oskrbo svojo 80 letno mater pred dnevma letoma. Ženica je preje čestokrat hodila k dobrim sosedom, ki so ji dajali hrano, — Kasneje ji je sin to prepovedal. Lansko zimo je prebila v svinjaku, sedaj pa je že 8 mesecev navajano v celoti zdravniško poročilo ob pregledu dne 15. t. m.

Kaj pravi zdravnik

Dne 15. t. m. ob 10. sem šel na poziv in v spremstvu komandirja žandarstva Senovice in skakač Šramel, dočim je Godec s češko tekmovalno vrsto izstopil že na Jesenicah. Na Jesenicah je goste pozdravil v imenu JZSS dr. Stanko Kinet in jih spremljal v Bohinj. Češki tekmovalci so si čez dan ogledali lepote naše Gorenjske.

Bitanc Leopold je nama odpri kovačnico in pokazal v desnem kotu vzidek, ogrenjen z deskami, z malim vdrom, češ, tu notri leži moja mati, stara 80 let. — Človeku vzame tema vid in šele sčasom sem zagledal v tem vzhodu kovačnice del lesenega odra, raztrgan in umazan slammajš ter kup umazanih, črnih, starih, raztrganih cunj. Vzhodek v kovačnici je 2.50 m visok, 2 m dolg in 1.50 širok. Na dveh tesarskih stolih so položene deske, ki predstavljajo postelje. Zraven je stara velika lončena posoda za telesno potrebo. Iz te posode se širi strahovit smrad. Zadnja stena tega brloga je zidana v zemljo. Vse je črno, umazano in pršno. Zahteval sem, da Bitanc pelje svojo mater v prvo nadstropje, kjer stanuje in v njegova žena. V prvem nadstropju je zelo lično opremljeno stanovanje, obstoječe iz 2 velikih sob, veže, kuhinje in pritlikin. V eni sobi sta 2 postelje, drugi pa 1, na perstajah perte in celi kupi mehkih blazin.

Na moje vprašanja, zakaj nimata svoje matere zgoraj, je Bitanc odgovoril, da mati zanj tudi ni skrbela in si je sam moral vse trdo prislužiti, sicer je pa mati tudi dolgodobovalna. Ta starša napravi na žloveka vtiš, da mora biti strahovana in živilska vladana od svojega sina in sinove, ter se ne upa polotoži gorja. Znano mi je, da se je bitanc že pred dnevema letoma branil svoje matere na grdu način na občinski seji, ko je bil o tem govoril in je hotel mater dati občini v breme.

Poglej na to ubogo, staro ženico je pretrstljiv in vnebovijoči greh, da bi se človek razjokal nad tako ostudenim ravnanjem. Bitanc je stara 80 let, majhne postave, skrajno mršava in izstradana, sama kost in koža. Koža je temno rjava (kakor bi bilo viselo 14 dni v dimu), luskine umazanosti in nesnaga, na koži ubodljivi od golazni v milijonih; koža visi od okostja v velikih gubah. Telo pokrito

oziroma zavito v raztrgano blazo in krilo, spodnje krilo naj bi bilo belo — a od beleže se ne vidi nič — vidne so samo krvave lišce od ugriznih golazni. V teh capah je golazni na stotisoč in to bolh in usi; sploh se ne more najti besed, da bi se zamoglo opisati to bedno stanje nesrečne starke.

Seveda Bitanc trdi, da to ni njen hudega. Mož napravi vtiš zelo zakrnjenega človeka.

Luknja v kovačnici, kjer ima Bitanc svojo mater, je brlog, a ne človeško bivališče. Se živali so bolje preskrbljene, kot pa onemogla mati. Ker je ženica vsa preuražena, prezebla, sestradaša bo kmalu nastopila smrt, četudi je starkin organizem zelo trden. Mnenja sem, da Bitanc, ki ima tako veliko stanovanje in tri lepe postelje ter raje da postelj tujiemo človeku kot lastni materi, tako živilsko v brezravnem z lastno materjo namenoma postopa, da bi se je čim preje iznebil. To mnenje potrjuje Bitancovo vedenje tedaj, ko občina ni hoteli vzeljati njegove materje v svoje breme.

Tako ravnanje — in to še celo sin z lastno materjo — je nečloveško, živilsko trpinčenje namenoma, stradanje, same da se je iznebi. Posebno kričeče je še zato, ker je Bitanc gmočno dobro situiran. Tako postopanje zasluži najstrožje odsode.

Senovo, dne 15. februarja 1931.

Dr. Med. Fr. Debelič, s. r.

Vsa okolica je silno razburjena nad tako nečloveškim ravnanjem sina z lastno materjo. Bitanc Leopold je posestnik, kovač in premožen človek brez otrok. — Se najbolj siromašni ljudje človeško skrbre za svoje starše. — Bitanc je večletni občinski odbornik, tudi v lani na novo imenovanem odboru je. Največja ironija je pa, da je Bitanc tudi član odseka v obč. odboru za socijalno skrbstvo v občini Senovo. — Komentar naj si čitali napravijo sami... Bitanc je znan zelo dobro še iz onih žalostnih časov političnih bojev pred 6. januarjem kot najbolj zagrizen pristaš bivše SLS, posebno še gorči zagovornik in poborec bivšega klerikalnega pravaka Jožeta Škobereta, za katerega bi se postavil v bran tudi z brahjalno silo. Bitanc je na zunaj tudi zelo katoliški mož — in čudno, da ga vest ne opominja, da se z lastno materjo ne dela tako! — Tudi rajhenburška duhovščina prihaja k njemu v hišo — pa se ljudje upravičeno vprašajo, če gospodje niso vedeli, kaj je in kako se godi stari ženici — materi, njihovega gostitelja.

Kritika, katero je Bitanc od zvezd do zvezd, je bila na mestu. Upamo, da bo oblast to zadevo temeljito preiskala in da bo Bitanc za nečloveško ravnanje s svojo materjo prejel tudi plačilo, ki ga po zakonu zasluži!

Poglej na to ubogo, staro ženico je pretrstljiv in vnebovijoči greh, da bi se človek razjokal nad tako ostudenim ravnanjem. Bitanc je stara 80 let, majhne postave, skrajno mršava in izstradana, sama kost in koža. Koža je temno rjava (kakor bi bilo viselo 14 dni v dimu), luskine umazanosti in nesnaga, na koži ubodljivi od golazni v milijonih; koža visi od okostja v velikih gubah. Telo pokrito

je stojnic, kjer pokimavajo ter zdehajo kot Matjaževa vojska. Nekaj gospodinj sicer

izpremeni. Pa tudi v Ljubljani ne ostane vse večno pri starem. Danes n. pr. si je

zopet privoščil jug dokaj neokusno šalo,

snež se je razjokal po vesoljni Ljubljani,

vse plava in tone, čuden dan imamo. Slučajno je danes pepelnica, pa se je bas

danes zopet mnoga stvari izpremenilo. Si-

cer zdaj ni priljubljen, da bi se človek

izpremenil na dolgo in široko, samo pove se,

da je ponoc grmelo, ko so ljudje najbolj

nareli, morda je baš zaradi tega višja sila

povzdignila svoj gromoviti glas, toda to

ljudi ne zanima, ker niso slišali nič dru-

gega kot svoje gramofone in podobne fan-

fare včerajnjega velikega dne. Danes vla-

bu v vseh občinskih obrazilih, le vno-

čnosti, živilsko vladana od svojega

človeka, da je živilski vladanec na nemile usode.

Torej, Ljubljanci se postajo. Bomo

takov videj. Mlekarice pa začudo niso za-

spane, so pa škofjeločanke. »Štemane«

stoje podbocene ter škilijo bolj za redki-

mi možkarji kot za gospodinjami. Masto,

si, smetana — na vse to kar pozabljajo

kupci, pa tudi kot je videti. Kisla smetana

14 Din 1, sladka 16, sicer se pa za te cene

nihče ne briga ter gre vsa mimo, škof-

jeločanke se pa vseeno veselo muzajo.

Kot kaže potem takem danes Ljubljanci

so nekaj neštevane ne jedo. Aha! Morda

je pa dišta zelje in repa! Toda trg je

skoraj tako prazen, kot da je začel Ma-

renkov Franc Lovti poleg golovob še kmet-

ice v svojo mrežo. Le nekaj vrstnih

mizic, strahovito zgnetenih na majhjem

prostoru, kot da sploh ni nikjer več pro-

stora. Še precej gospa se preria med

mizami, barantajo, pretpavajo blago in

prav malo kupujejo. Sicer pa tudi ni iz-

bire, vendar je blago dovolj, ker kupovalci

je vseeno malo. Nekaj radiča, krompirja,

repe in zelje — pa smo pri kraju z na-

števanjem. Zato je pa tudi tako prav, da

je pepelnica pozitivno biti na kmetiji.

Pa pojdimo na trg pogledat, če sploh

še kaj prodajo za v usta! Na sadnem

trgu je največ pomaranč in nekaj itali-

janske salate. Stare branjeve dremljejo,

dve mladi se pa prepirajo napol v šali,

C. G. Norris.

57

Vroča kri

Roman.

Tako je sedela nekaj minut nepremično, dokler ji ni malo odleglo. Zdaj je moral priznati, da je bolna. Je imela pokvarjen želodec? Pomisla je, kaj je jedla zadnjih štiri in dvajset ur... Nič; pri izbiři jedi je bila vedno zelo previdna...

Kar ji je šnila v glavo misel, kaj bi ugetnilo to biti. Čelo se ji je nagubančilo in strah se je naselil v njenih široko odprtih očeh. Vzravnala se je, se našlona z eno roko na stol in si položila drugo na srce. Ne da bi vedela, kako se je odmatala nazaj k postelji, legla k možu in se zagledala v strop. Njene ustnice so bile suhe; globok vdih se je razlegel po sobi.

— O ne — ne — ne — ne! — je zastokala in smrten strah je odmeval iz njenega glasu.

Ko je odšla pozneje z doma, je nasašla zunaj v veži več pisem. Bilo je debelo pismo od Jolina, dopisnika od Mildred, tiskovina od gospe Bryan iz Newyorka in dolgo pismo od Gerryja. Med drugim je pisal:

— Ali morem kaj za to, da te ljubim? Ali mi hočeš ocitati ali pa nai si očitam sam, da hrepenim po tebi? Vedno sem mislil, da se fant zaljubi v dekle in jo zasmubi, pa je vsa ljubezen pri kraju. Zdaj pa vem več. Zelta, dušica moja. Med dnevi, ko te smem videti in onimi, ko te ni blizu, zija tako velika razlika, kakor med nebom in peklom. Ljubim te; tvoj mož te ne ljubi. Ne, ne ljubi te, vsaj ne tako zelo, kakor jaz. Žalil sem te, zaigral sem twojo naklonjenost in twoje prijateljstvo. Vse to priznam. Priznam tudi, kakšen osej sem bil, in žal mi je. To se ne napiše tako lahko »žal mi je«, toda če bi slutila, kako iskreno in globoko je moja kesanje, kako zelo trpiam, ker vidim pred seboj dneve, tedne in mesece, polne obupa in neutešenega hrepenjenja, bi vedela, kaj pomeni »žal mi je«.

Ne bodi huda name, dušica, in potrdi se odpustiti mi. To je vse, kar zahtevam od tebe. Nič več te ne prosim, da bi mi bila naklonjena, niti da bi se te smel dotakniti s prstom. Toda dovoli mi še enkrat sestati se s teboj, srček moj! — če ti je prav, mi telefoniraj, pa se odpeljeva v italijansko vilu tja gori na hrib, da ti bom lahko osebno povedal, kako strastno te ljubim.

George je skakal liki clown po tako zvanem konverzacijski sobi »Oberona«. Njegovi kolegi so bili zbrani v sobi, smeiali so se in ga vzpodbujali z navdušenim ploskanjem. Ostudna sodrga, — je pomisla Zelta. Želela je, da bi se vedel George dostojejo. Ali je bil to isti mož, ki je bil pred dobrim mesecem strup hoteč umret? Odsla je v svojo garderobo in se začela lepotičiti. Tesno ji je bilo pri srcu. Kaj bi porekel njen nepoboljšljivi, občutljivi mož, če bi mu povedala, kaj jo tare? Po tem gostovanju bi mu morda povedala, toda vedela je že vnaprej, da bi ga to strlo. Saj se sploh ni mogel veseliti otroka; to bi postavilo na glavo vse njune načrte: Newyork v avgustu, turneje pozimi, Španija prihodne poletje. To je pomenilo, da bi morala ostati v Newyorku, najbrž pri madame Boulanger, da bo moral George same na turnejo, a ona je dobro vedela, kako bo z Georgom brez

njeni pomoči in njenih opominov... Prvi tened bi ji morda posal denar, morda drugi in tretji tened tudi še, toda potem bi prihajala samo še opravičila ali pa sploh nič. Niji sami to ni šlo do živega. Toda na otroka, na svojega otroka je morala misliti... Kako bi moga imeti otroka, kako bi sploh mogla hoditi s takim bremenom devet mesecov po svetu in biti ostudna... Kako neumna, kako neprevidna in neumna je bila! Da, tako se ujamejo vse žene!... Nazaj ni mogla, bila je brez moči, vezana, priklenjena k svoji dolžnosti...

Vrata so se na stežaj odprla, v sobo je planil George, razburjen, z žarečimi lici, vihteč v roki listek papirja.

— Zelta — Zelta — dušica, srček moj! — je vzkliknil, — evo — le poče! Evo! Sreča, ljubica moja, končno sreča!...

Pomolil ji je vizitko. »William V. Morrison, in počez s svinčnikom «Prosim, zglasti se jutri v moji pisarni. W. V. M.«

— Doktor? Tu Zelta — rada bi govorila z vami — uradno, prosim. Vem, da ne prakticirate več redno, toda zadeva je važna, potreben mi je vaš nasvet. Ali naj pridek k vam? Nerada bi vas motila.

— Kdo pa govori?

— Zelta, Zelta Marsh.

— Ah... Nisem razumel. Za kaj pa gre?

Povedala mu je še enkrat razločno. Kakor takrat je v zadregi pokašljeval.

— Da, bolje bo, če pridek jaz k vam. Povej mi, prosim, kje stanuješ, pridek takoj.

Navedla je ulico in hišno številko. Potem je obesila slušalko nazaj in se vrnila počasi domov. George je bil odšel ta čas z doma. Pustil ji je bil kratko obvestilo:

»Ob štirih pojdem k Morrisonu. Potem se takoj vrнем. Drži palec. Izgledi so dobri. George.«

Spodaj je bil našikan brcajči možek s smejočimi, navzgor zakriviljenimi ustmi.

Zelta se je sedela na stol, klobuk je imela še na glavi, rokavice in ročno torbico pa v naročju; tako je sedela dolgo globoko zamišljena, nestrpna, nervozna.

Kmalu je prišel Boylston. Na prsih je imel nagieli in prvič, kar je pomnil, palico in rokavice. Odvedla ga je v skromno opremljeni salon svoje gospodinje, zaprla vrata in prišla takoj z barvno na dan.

Med njenim pripovedovanjem se je Boylstonu izpremenil obraz; postal je zdravniški, dihal je tihio, majal počasi z glavo in si mel roke, kakor običajno.

— O jej, moja ljuba, ljuba, ljuba. — je dejal in zadregi. — To je preklicano neprjetno. Uboga Zelta.

— Saj ni tako hudo nevarno, kaj ne da ne, doktor?

— Bogme — to se pravi — ne, čisto nedolžna stvar. Mimogrede rečešno strogo protizakonito.

— Da, da, saj vem. Zato sem se pa obrnila na vas.

— Name?

— Nikogar drugega ne poznam. Ki bi mi mogel pomagati iz zadrege. In prejšnje čase ste opravljali take posoge...

— Da, toda to je bilo že davno... Že dolgo je tega, zelo dolgo...

— Toda prepričana sem, da mi boste pomagali, doktore. Ce mi ne storite te usluge, sama ne vem, kaj početi.

— Da, Zelta, toda pozabiti ne smeš, da sem prakso že davno opustil.

Nova mesto ima krasno logo. Zgrajeno je pet angleških milij od starega zidovja na zemljišču, kjer je bila še pred 20 leti džungla. Iz mesta se l po vidijo razvaline starih mest Delhi. Bilo jih je šest, po drugih zgodovinskih virih osem, kajti cesarji so radi gradili za zidovjem svojih starih prestolnic nova, še lepša mesta. Graditeljem so služile za »zadaje razvaline, ekale, grmovje in sinje nebo. Pred tem ozadjem so gradili mesto, ki naj bi bilo v obrisih in barvah spojitev angleškega in indijskega elementa. Poslopja so indijska, tloris pa angleški. Povsod so kupole, kolonade, galerije, stolpi — mesto spominja deloma na Carigrad. Vhod je pa angleški in spominja na londonsko ulico Mall, vodeči k Buckinghamški palati. V mesto se pride skozi obokana vrata, zgrajena v spomin na 12.000 indijskih častnikov in vojakov, padlih v svetovni vojni. Za vrati se pokaže popolna panorama novega mesta. Širok bulvar vodi v lepi ravni črti k podkraljevi palači, stoječi poleg drugemu mesto. Ob obeli straneh bulvarja so drevoredi in ribniki, tako da vidi človek tudi odsev poslopij v vodi. Dalo je ob desni strani so hiše visokih državnih uradnikov, vse snežno bele. Sledi še razkošnejše palače maharadž. Ce ne nastanejo v Indiji velike izpremembe, bodo obljudene te palače samo

Nova prestolica Indije

Novi Delhi, eno najlepših mest sveta, kamor je bil prenešen iz Kalkute sedež indijskega podkralja in vlade

14 dni med vsem podkraljevim terminom.

Zemljišče, na katerem je mesto zgrajeno, so hoteli prvotno izravnati, kar se pa ni zgodilo, ker bi bili stroški preveliki. Tudi predmestja imajo krasno logo. Hisi so tudi tu bele in podobne so bolj prijaznim samostanskim zavetiščem s kolonadami, nego uradnim poslopjem in uradniškim vilom. Politični dogodki v Indiji so krivi, da nova prestolica ni bila otvorjena s tolikim pompom, kakor je bilo prvotno sklenjeno. Kongresisti gledajo na Novi Delhi kot na svoje bodoče mesto in zato se jim tudi stroški niso zdaleč previšali. Za prevoz domačega vojaštva na otvoritvene svečanosti so vodili 22.000 funtov šterlingov in te izdatke kritizirajo tudi v Indiji bivajoči Angleži, češ, da pomenijo svečanosti pogreb angleške nadvlade v Indiji. Večino, okroglo, s kolonadami obdano poslopje indijskega parlamenta označuje Angleži za grobno Britanske Indije.

Lord Hardinge je bil takrat podkralj in konceptija novega Delhija je bila v prvi vrsti njegova ideja. Malo je manjkalo, da je ni plačal z glavo. Pri prvem svečanem posetu mesta je bila nanj vržena bomba, ko je sedel na stolu. Podkralj je bil težko ranjen. Zdaj, med otvoritvenimi svečanostmi, je bil pa gost sedanjega podkralja in zanimalivo je, da je lord Hardinge edini indijski podkralj, ki se je po svojem vladanju še enkrat vrnil v Indijo. Mnogi vidijo v tem slabo izpričevalo usode drugim podkraljem.

Novi Delhi stoji na kršni planoti. Mesto so gradili 15 let in stroški so znašali 13 milijonov funtov šterlingov. Z novo prestolico ni šlo vse gladko. Temeljni kamen je položil kralj-cesar leta 1911 približno 9 milij od kralja, kjer stoji zdaj Novi Delhi. Dotični kraj je bil ob devetem vremenu močvirnat in zato je bilo treba prenesti sedež mesta drugam Komaj so pa našli primernejši kraj, je izbruhnila vojna in delo je zaspalo. Končno so po trudoplnem delu in ogromnih stroških dogradili mesto, ki je eno najlepših na svetu.

Nova mesto ima krasno logo. Zgrajeno je pet angleških milij od starega zidovja na zemljišču, kjer je bila še pred 20 leti džungla. Iz mesta se l po vidijo razvaline starih mest Delhi. Bilo jih je šest, po drugih zgodovinskih virih osem, kajti cesarji so radi gradili za zidovjem svojih starih prestolnic nova, še lepša mesta. Graditeljem so služile za »zadaje razvaline, ekale, grmovje in sinje nebo. Pred tem ozadjem so gradili mesto, ki naj bi bilo v obrisih in barvah spojitev angleškega in indijskega elementa. Poslopja so indijska, tloris pa angleški. Povsod so kupole, kolonade, galerije, stolpi — mesto spominja deloma na Carigrad. Vhod je pa angleški in spominja na londonsko ulico Mall, vodeči k Buckinghamški palati. V mesto se pride skozi obokana vrata, zgrajena v spomin na 12.000 indijskih častnikov in vojakov, padlih v svetovni vojni. Za vrati se pokaže popolna panorama novega mesta. Širok bulvar vodi v lepi ravni črti k podkraljevi palači, stoječi poleg drugemu mesto. Ob obeli straneh bulvarja so drevoredi in ribniki, tako da vidi človek tudi odsev poslopij v vodi. Dalo je ob desni strani so hiše visokih državnih uradnikov, vse snežno bele. Sledi še razkošnejše palače maharadž. Ce ne nastanejo v Indiji velike izpremembe, bodo obljudene te palače samo

Zapestnica baronice Rothschild

Baronica Rothschild, stanujoča v rue Andre Pascal v Parizu, je izgubila ž. t. m. na poti iz gledališča Champs Elysees platinasto zapestnico s petimi dijamanti, vredno 500.000 frankov. Nekaj dni pozneje je na Montmartru službovali policijski inspektor zavohal, da hočeta dva možkarja prodati koščke platine. Detektivi so ju kmalu našli in priveli na policijo, kjer sta dobila platinino. Končno je 37letni uslužbenec gledališča des Champs Elysees Henry Flory priznal, da je našel 6. t. m. zjutraj med potjo na delo dragoceno zapestnico in jo skril doma, ker je takoj spoznal, da je njena vrednost velika.

Ves srečen je hotel Flory k svojemu prijatelju Knossu, strojniku v nemem drugem gledališču, in mu povedal, da je našel cel zaklad v obliki dragocene zapestnice. Prijatelja sta sklenili zapestnico razbiti na koščke, da bi jo lažje spravila v denar. Knoss je res prodal dva krasna dijamanta za smereno ceno 1200 frankov, čeprav sta vredna najmanj 40.000 frankov. Ko so ju aretilali, sta imela pri sebi še 30 koščkov platine. Doma so pa našli še ono, kar je manjkalo takoj, da je dobila baronica svojo zapestnico nazaj, samo cela ni bila

Gostovanje učitev- ljiščnikov v drami

V ponedeljek 16. t. m. je vpriporil »Klub učiteljskega naraščanja« na drž. moškim učiteljišču v Ljubljani s sodelovanjem gojenj drž. ženskega učiteljišča Cankarjevo dramo »Kralj na Betajnovci«.

Namen bodočih prosvetnih delavcev med našim ljudstvom je bil pokazati ljubljanskemu občinstvu, ki gleda vedno s kritičnim očesom na vse začetniške poskuse, da se znajo poglobiti in vzbudit tudi v dela našega velikega Cankarja, da znajo poseti globoko v dušo in srce. In ta svoj namen so dosegli v polni meri. Podali so drama, v režiji g. Jagodiča, gojenca IV. letnika, lepo, globoko umevajoče.

Orkester učiteljiščnikov je pod takirko g. Borštnika, gojenca učiteljišča, dokaj lepo zaigral uverturo »Marta«, in s tem pokazal, da se ne straši težke naloge, ki si jo je izbral sam.

Drama sama je bila precej dobro nastudirana, in so bili nosilci glavnih vlog naravnost sijajni interpretanti osebnosti, zamislijenih po avtorju te globoke drame. Stranske vloge so bili podlane sicer nekoliko slabše, vendar to ni motilo celote, in končni uspeh je bil, presojan s stalisa končno morejo dosegli diletantje, naravnost lep.

Glede razdelitve vlog moramo priznati, da je imel reziser srečno roko in težko bi bilo reči, da bi se za te vloge (misljene so tu predvsem glavne vloge) dala dobiti boljša zasedba.

Pevski zbor, ki je pel v drugem dejaju, da odrom mašo, je izpopolnjeval dejanje na odru in pokazal, da je zmožen take naloge. Tudi pesem od jutra do večera poslušati radio. Clovek bi znored, tako hrešči in šumi.

Nič ne de, saj imam pravico.

Plačala sem naročino in še na misel mi ne pride, da bi jim kaj podarila.

700 letnica doktorskega naslova

Doktorski ali bolje rečeno univerzitetni izpit so bili uvedeni v Evropi pred 700 leti. Leta 1231 je sklenila pariška univerza uvesti izpite za one študente, ki si hočejo pridobiti doktorski naslov. Prvi doktorski naslov je bil podeljen leta 1219. Takrat je pa pomenil doktorski naslov samo pravico predavati na univerzi. Od leta 1231 se je podeljevala doktorska čast na svečan način in bila je tako imenitna, da je pomenila v 14. stoletju skoraj neke vrste plemstvo in da so bili z njo zdroženi razni privilegiji.

V starih časih pa niso podeljevale doktorskega naslova samo univerze, temveč tudi papeži, cesarji in kneži. In doktorski naslovi so imeli navadno prav čudne dodatke. Tako n. pr. se je imenoval Tomaž Aquinški doktor angelicus. Doktorska promocija se je vršila zelo srečno. Pa tudi sicer je bila podelitev te časti bolj komplikirana, kakor je zdaj. Kdor je hotel postati doktor, je moral poseči tudi globoko v žep. Ob promociji je bilo treba namreč pogostiti profesorje in študente in ta navada se je ohranila tja do 19. stoletja.

Radio na kmetih.

To je grozno, soseda, kako moreš ves dan od jutra do večera poslušati radio. Clovek bi znored, tako hrešči in šumi.